

Landskap: Skåne Upptecknare: Nils Ekstrand, Malmö
 Härad: Torna Berättare: " " "
 Socken: Everlöf Berättarens yrke: f. d. polisman
 Uppteckningsår: 1959 Född år 1882 i Everlöf

Storn i sängen (mog. var) s. 1.
 Pettis dagsbullar. s. 2.
 Lushung. s. 3.
 Engelskt el. skotskt inflytande på det
 svenska jordbrukets utveckling. s. 4-7.
 Majstång, majträd och lövhjuddor. s. 8-10.
 Lilla jul och lille julaftron. s. 11-13.
 Julklappar och jultomte. s. 14-16.
 Hemmets prydnade. s. 17-24.

Lu F 41

" 42

" 43

" 45

" 46

" 47

" 48

" 49

Vad som här efterfrågats är ju möjligt, att det kan ha ägt till-
ämpling vid något tillfälle, men jag har ingen kännedom om, att det
skulle ha förekommit, där på orten, under min tid. Jag har ej heller
hört omtalas, att detta skulle ha varit brukligt tidigare.

Vårfrudagen eller "Froedan", som var den allmänna benämningen på
bygdemålet, inträffade den 25 mars och åsyftade samma dag som Maria
Bebådelsedag.

Malmö i april 1959.

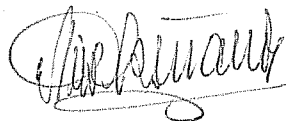

Snif 41

FETTISDAGSBULLAR.

- 1-2 Hur härmed förhåller sig på senare tider, känner jag ej till, men under 1890-talet, då jag vistades i församlingen, var det brukligt, att man skulle ha fastlagsbullar till kaffet fastlagssöndag, men ej i vardagslag under fastan, vid andra tillfällen än om det händelsevis kom främmande på besök som då blevo bjudna på kaffe i samband med husets folk. Bullarna voro till formen runda.
3. Bullarnastillredning eller ingredienser, kan jag ej uttala mig om, Mig föreföllo de att vara vanliga vetebullar. Att man hade mandelmassa i den, skulle jag inte tro, jag har i varje fall inget minne därav, ej heller att man åt desamma till annat än kaffe.
4. Något annat namn än fastlagsbullar eller "fastelansbullar", som man sade, har jag ej hört nämnas.
5. Ett bröd som kallades "Strutar", har jag ej hört omtalas.

Malmö i april 1959.

Luf: 42

LUSKUNG.

Jag får beklaga, men jag saknar fullständig kännedom om de frågor som finnes upptagna i denna lista och som berör den företeelse som går under benämningen "luskung". Visserligen har jag vid något tillfälle hört talas om luskung, men de övriga rubricerade namnen på denna företeelse, har jag ej hört tidigare. Av vad jag hört angående luskungsföreteelsen, har jag fått den uppfattningen, att densamma skulle bestå av en större mängd mindre kräldjur som liksom sammanpackat sig till en kompakt massa på så sätt att den kom att se ut som en större enhet och rört sig sakta framåt, något i stil med ett lemmeltåg av mindre omfattning. Jag är emellertid ej säker på, att min uppfattning härom är den rätta. Själv har jag ej sett någon dylik företeelse, och jag vet mig ej heller ha träffat på någon person sett någon luskung eller kunnat närmare beskriva densamma. En person som jag talat med om saken, efter det jag erhållit ärendet, ville göra gällande, att dylika företeelser sällan förekommo här nere i Skåne utan huvudsakligast hade mellersta och nordligaste Sverige till sitt upphov.

Malmö i april 1959.

Luf 43

ENGELSKT ELLER SKOTSKT INFLYTANDE PÅ DET SVENSKA JORDBRUKETS
UTVECKLING!

Den tid som här åsyftas eller på 1890-talet intill cekelskiftet, vet jag aldrig, att det förekom någon från engelskan översatt literatur rörande lantushållningen ej heller någon annan literatur, ö-
ver huvud taget, i hithörande ämne. För den händelse sådan förekom i enskilda fall, var det i så fall mycket sparsamt. Jag har i varje fall inget minne av, att jag på den tiden sett eller hört omtalas, att någon höll sig med någon slags litteratur i form av tidskrifter eller dylikt utöver den dagliga tidningen och vad det beträffar denna så var det ej ovanligt, att man prenumererade på denna i gemenskap med ett par å tre grannar och läste densamma efter varandra, man var där på orten på den tiden ej så noga med, om man fick läsa tidningen en dag förr eller senare. Arbetet fick komma i första hand och tidningsläsningen vid tillfälle. Tjänstefolket fick sällan, åtminstone ej under sommartiden, tillfälle till att ägna sig åt tidningsläsning.

Några speciellt engelska jordbrukametoder, hörde jag då aldrig omtalas ej heller något angående engelska foderväxter. Raps eller andra oljeväxter odlade man ej där på orten på den tiden, man började så nätt med att odla turnipser.

Man fäste ej så stor vikt vid kreatursskötseln i så måtto, att

Snf 45

man lade an på att skaffa sig renrasiga djur av någon särskild ras. Mejerihanteringen hade ju då ej kommit igång i någon nämnvärd omfattning, varför mjölkproduktionen ej, ekonomiskt sett, hade samma betydelse som under senare tider. Man hade i allmänhet ej flera mjölkker än som var erforderligt för produktion av mjölk till det egna hushållet. Man lade huvudsakligast an på uppfödning av ungdjur vilka gödades, då de kommit upp i två à tre årsåldern, och såldes till slakt. Eftersom mjölkproduktionen då ej hade samma betydelse för lantbrukaren, som vad den kommit att få under senare tider, hade man då ej samma behov av renrasiga djur av högre kvalité och som gav större avkastning, som man fick efter det mejerihanteringen blivit mera allmän, med påföljd att man lagt om verksamheten till att producera mjölk istället för uppfödning av slaktdjur, vilket innebär, att man har största möjliga antal mjölkker på stall och mindre antal ungdjur.

När man börjat dika i min hemtrakt, kan jag ej yttra mig om. Detta hade man börjat med före min tid, fastän i flesta fall med öppna diken men även rördikning förekom med nedläggandet av tegelrör, vilka inköptes från tegelbruket i Veberöd. Huruvida dessa var av engelskt mönster, vet jag ej. Jag har aldrig ^{hört} något därom. Dikningsarbetet utfördes av gårdens eget folk med hjälp av daglönare utan anlita-
ndet av ingenjörer eller andra tekniker. Angående tillverkningen av rören

eller vad som därmed sammanhänger, känner jag ingenting till.

Jag hörde ibland den tidens gamla omtala, att man förr svedjade jorden, men hur detta tillgick, kan jag ej uttala mig om.

Jag har minne av, att en och annan lantbrukare inköpte en ny plog som till utseendet skilde sig något från de äldre plegarna och dessa nyinköpta plogar brukade man benämna engelska plogar. Stjärnsvärdska åkerbruksredskap har jag hört omtalas, men jag kan ej med bestämdhet säga om det var under den tid som denna skildring avser eller om det varit vid något senare tillfälle. Deras karaktär eller utseende, kan jag ej uttala mig om. Stjärnsvärd och Macleon ~~såsom~~ ägare den förre till Ängeltefta gård och den senare till Svaneholm, ~~xxx~~ Angående deras verksamhet i övrigt, vet jag inget, med undantag för att Macleon skulle ha varit föregångare till enskiftet genom att enskifta marken till sina arrendegårdar under Svaneholms gods, vilket till en början skulle ha väckt stort missnöje från arrendatorernas sida med påföljd att så många som kunde avflyttade från godset. Ganska snart skulle det emellertid ha visat sig att förrättningen med enskiftet blivit till stor belåtenhet och varit mycket lyckligt ur ekonomisk synpunkt. Några elever till dessa nu nämnda föregångsmän på lantushållningens område, känner jag ej till. Det är ju knappast möjligt att elever till nämnda män kunnat vara i livet under min tid. Både Stjärnsvärd och Macleon levde och verkade i slutet av 17- och början av 1800-talet.

Lantbruksskolan på Degeberg, har jag ej hört omtalas.

Någon inflyttad engelsman som var sysselsatt med undervisning i praktiskt jordbruk efter engelsk metod fanns ej där på erten. Ordet farm hörde jag aldrig nämnas i förening med jordbruket i min hembygd. Man kunde få höra personer som kommit hem efter att ha vistats i Amerika tala om farmar, men aldrig annars. Med undantag för två gårdar, prästgården och en till som brukades av arrendatorer, så vere bönderna ägare till de gårdar de brukade. Betalningssättet för arrendet eller arrendekontraktets längd, kan jag ej yttra mig om. Något gårdsnamn som slutade på farm fanns ej där i trakten.

Malmö i april 1959.

1. Någen gång men ej årligen förekom det, att man klädde majstång till midsommar och dansade kring denna i en mindre fureskog i Kumlatefta.
2. Angående denna fråga, har jag mig ingenting bekant.
3. Någen annan benämning än majstång på denna anordning, har jag ej hört.
4. På vad sätt man anskaffade materialet till majstången, kan jag ej med bestämdhet upplysa om, men på de flesta gårdarna hade man i regel alltid virke hemma av något slag i form av stängselslanor och dylikt, så det troliga är väl, att man lånade en lämplig sådan slana för ändamålet, vilken sedan återbördades till ägaren.
5. Trädslaget hade ingen betydelse, vad jag vet om.
6. Någon tävlan byarna emellan om att ha den högsta majstången, har jag aldrig hört omtalas, att det förekommit.
7. Trädet som användes till majstång hade avsågats vid roten.
8. Majstången bestod av en i jorden nedsatt och upprest stölpe försedd med en tvärslå fastsatt en bit nedanför toppen, vilken bildade de s.k. armarna. Den fick sålunda formen av ett kor kors. Man klädde densamma med lövkvistar och blommor som surrades fast vid stången med snören. I toppen och vid armarnas båda ytterändar hängde man upp blomsterkransar.

Lmf 46

9. Resningen av stängen tillgick så, att man grävde ett lagom stort hål i marken, man lyfte sedan upp den övre ändan av stängen och placerade den nedre ändan i hålet, där den tog stöd mot kanten. Efterhand som stängen restes upp med tillhjälp av hötjugor gled densamma ned till botten av hålet. Detta fullpackades sedan fullt med jord och sten, så att stängen kom att stå stadigt. Majstängen kläddes i vanliga fall före uppresningen.
10. Hur länge klädseln fick sitta, kan jag ej med bestämdhet yttra mig om, men jag vill minnas, att man höll på och dansa kring densamma ett par à tre söndagar efter midsommar innan densamma togs bort.
11. Att byarna stulit varandras majstänger eller prydnaderna på desamma, har jag aldrig hört omtalas att det förekommit.
12. Huruvida man där i trakten fortfarande har majstång, känner jag ej till.
13. Att det skulle ha mött motstånd från prästerskapet eller från andra människor med mera utpräglad religiös läggning mot bruket att kläda majstång, har jag aldrig hört omtalas, ej heller att resandet av majstång varit belagt med böter.
14. Jag har minne av, att under min militärtjänst i Ystad, så hade man åtminstone vid ett tillfälle rest majstång i samband med

midssommarfirandet på regementets exercisfält omedelbart utanför staden, men vem eller vilka som hade ordnat med detta, vet jag ej. För övrigt känner jag ej till hur man brukat i andra städer. Här i Malmö har man brukat ha majstång på en del gårdar under alla år sedan 1906 som jag varit bosatt här i staden, men under vilka omständigheter dessa kommit till, kan jag ej närmare uttala mig om ej heller om hur gammal denna tradition är.

15. Rörande majträd i annan form än majstång, så har jag mig ej någonting bekant därom.
16. Att man lövade vid midssommar, har jag aldrig varit med om eller hört omtalas.
17. Samma förhållande angående byggandet av lövhyddor vid midssommar eller vid något annat tillfälle.
18. Vid de tillfällen som jag har minne av, att man rest majstång i min hemtrakt så var det i en skogsdunge.
19. Majstång restes väl dels i prydnadssyfte till förhöjandet av midssommarsglädjen och dels i enlighet med gammal tradition. Några andra synpunkter i samband härmed, har jag ingen kännedom om.

Malmö i april 1959.

Luf. 47

LILLE JUL och LILLE JULAFTON.

1. Benämningen Lille Jul har jag ej hört. Lille Julafton däremot var i trakten en allmän benämning på dagen före julafton eller den 23 december.

2 - 3. Lille Jul har jag ingen vetskap om, att det firades på något sätt. Benämningen har jag, som ovan nämnts, aldrig hört, och jag har ej heller något minne av, att någon dag inför julen var utmärkande på något särskilt sätt, så att man skulle kunna tänka sig ha givits denna benämning på andra orter.

4 - 8. Luciafirandet är väl snarast en sed att hänföra till senare tiders bruk. På den tiden det här är fråga om vet jag mig aldrig ha varit med om eller hört amtalas, att Luciadagen firades. När denna sed infördes i trakten, kan jag ej svara på, enar jag ej haft min vistelse på orten sedan år 1902.

9. Någon bestämd dag för slakten av julgrisen, kan jag ej erinra mig, att man hade. Man brukade slakta i så god tid före julhelgen som man ansåg lämplig för att kunna hinna med det arbete som vanförenat med slakten med julmatens beredning för att kunna vara

ACC. N:R M. 14698:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

färdig härmed före julhelgens början.

Jag kan ej yttra mig om det allmänna förfaringsättet som tillämpades i samband med slakten, men i mitt föräldrahem blev alltid slaktaren bjuden på frukost innan man satte igång med slakten. Slaktaren utförde sitt arbete gratis hos oss och vägrade taga emot kontant ersättning, men brukade alltid få med sig hem en bit fläsk av den nyslaktade grisen. På vilket sätt han betingade sig gottgörelse för sitt arbete på de större gårdarna där slakten var mera omfattande av såväl svin som lamm, vet jag ej.

10. "Han, hon eller jag har vad oppe i svinaottan i da", var ett uttryck som man då och då kunde få höra. Därmed menades, att man hade ~~hade~~ på den morgonen hade stigit tidigare upp än man brukade i vanliga fall. Den vanliga tiden för uppstigningen på den tiden var klockan 5 vintertid och klockan 4:30 under sommarmånaderna. Enligt vad jag hört mina föräldrar berätta om från tiden då de voro unga så hade man då stigit upp och börjat arbetet redan klockan 3 på natten då man höll på med inkörning av höskörden från ängarna.

11. Angående lussekatter, vet jag intet att meddela från den tiden.

ACC. N:R M. 14698:13.

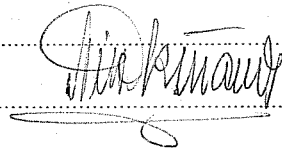
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

12-14. Något firande av kyndelsmässan eller någon annan sed som tillämpades i samband med denna förekom ej där på orten, vad jag har mig bekant. Man brukade tala om "kyngemosseknuda", vid de tillfällena då det klände till med en vinterknäpp just under tiden kring kyndelsmässodagen.

15. Benraskesöndag har jag aldrig hört ontalas.

16. Då som nu körde ju Knut julen ut enligt almanackan, men i praktiken ansågs julen slut efter passerandet av trettondedagen, utan att man hade några särskilda sedvänjor i samband härmed.

Malnö innmars 1959

JULKLAPPAR och JULTOMTE.

Under den tid jag hade min vistelse i trakten, vet jag aldrig, att jag sett eller hört omtalas, att man delade ut julklappar eller att man hade jultomte. Ej heller har jag någon kännedom om, att grannar eller vänner skickade varandra julgåvor. Det är ju möjligt att det förekom i enstaka fall, men allmänt bruk var det inte. Personligen fick jag min första julklapp, då jag som volontär firade min första jul vid Kungl. Skånska Dragonregementet i Ystad 1902. Det var också här jag första gången såg en klädd julgran. Julbocken har jag inget minne av afrånadens tiden.

Ungdomen roade sig ibland med att klä ut sig till julaspöken men någon särskild utstyrsen ifråga om klädseln vid dessa utklädningar, kan man knappast säga att det förekom, utan var och en klädde ut sig efter sin fantasi och sina resurser till att skaffa grejer. Man klädde gärna ut sig så att man såg luffaraktig ut. Flickorna t.ex. klädde sig ibland i karlkläder och pojkarna på motsatt sätt. Sedan gick man ut till vänner och bekanta och önskade God Jul, men ibland också tyst bort och gjorde vissa skämtsamma

Inf 48

ACC. NR M. 14698:15.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

spektakel. Framkomna till stället kastade man in en docka eller annat föremål i stugan och sprang sedan sin väg. Att släppa in en duva eller annan fågel var också ett omtyckt skämt. Ett fall har jag minne av, att man släppte in flera stycken sparvar. Dessa flögo direkt på de tända ljusen som då släcktes ut. En ljusglimt i mörkret fann de i en gubbes kala hjässa som de togo sin tillflykt till och satte sig på huvudet på gubben. Upptågsmakarna sökte ^{efter} att ha utfört ett dylikt spektakel smita sin väg. Detta kunde ju ibland lyckas, men ofta blevo de fasttagna av någon yngre av husets folk som omedelbart rusade ut för att fånga upp skämtarna och taga dem med sig in i stugan där de blevo bjudna på förtäring. För att ut sättas för dylika skämtstycken valde i regel endast familjer där ungdom fanns. Familjer med enbart gamla eller äldre medlemmar ville man ej gärna utsätta för detta slags skämt. Jag kan ej med beständhet minnas om det var jul- eller nyårsafton eller om det var båda dera som man företrädesvis hittade på nu nämnda upptåg, men jag skulle skulle vilja taga för givet, att det ägde tillämpning båda aftnarna. Nyårsafton brukade man ju också smyga sig osedd fram till bonings-

ACC. N:R M. 14698:16.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

längan med en hälsning till det nya året med skottlossning utanför
fönstren. Även då sökte man ju till en början åtminstone undvika
att bli fasttagen. Blev man detta blev resultatet detsamma som
ovan nämnts ifråga om julskämtet.

När bruket med julkort infördes i trakten, vet jag ej. Detta
tillämpades ej under den tid som här avses nämligen på 1890-talet.

Malmö i mars 1959.

Åbergsmann

HEMMETS PRYDANDE.

1-LÖVNING. Någon lövning ^{av hemmen/} i egentlig mening, för att vid vissa tillfällen pryda upp desamma, har jag inget minne av, ätt jag sett eller hört omtalas att det förekommit där på orten. Det hela inskränkte sig till, att man på vårsidan, då grönskan var späd, tog in några gröna kvistar av björk eller annat trädslag, som man hade tillgång till och placerade i en vattenfylld vas och ställde antingen på bordet eller i en fönsterkarm. Öppen spis fanns ingen stans.

2-GOLVET. I min hemtrakt på den tiden det här är fråga om skurades golvet i regel endast vid mera högtidliga tillfällen såsom inför de större helgerna. Rengöringen av golvet tillgick så, att man först stänkte över detsamma med vatten för att binda dammet, varefter det sopades rent i allmänhet med en hemgjord bynkekvast. Hela golvytan överströddes därefter med vit sand, vilken blötats upp och kom att ligga i små klumpar. Denna procedur företogs varje morgon. I den mån man hade tillgång till sådant beströdde man efter sandningen golvet med hackat enris, vilket spridde en angenäm doft i rummet. I allmänhet hade man ju ej så stor tillgång till enris att det räckte till för vardagligt bruk, varför man i regel beströdde golvet därmed endast om söndagarna och vid mera högtidliga tillfällen såsom under helgerna eller då man skulle ha fest av ett eller annat slag.

Mattor på golvet hade ej hunnit komma i allmänt bruk på den tiden, åtminstone ej i dagligrummet /stugan/. Jag har dock minne av, att jag vid något tillfälle såg hemvävda träsmattor utlagda på golvet i den s.k. sommarstugan. Vaggarna voro i allmänhet vitmenade /kalkade/ men på 1890-talet började man tapetsera väggarna med iflesta fall blommiga tapeter

3-VÄGGPRYDNADER. Vägghydnader i form av tavlor eller bonader förekom mycket sparsamt, i husmanshemmen så gott som inte alls. På de flesta gårdarna var väggen över bordänsbänken prydd med poträtter i oljetryck av kungafamiljen, på en del ställen av konung Oscar II och drottning Sofia och på andra av Karl XV och hans gemål. I vissa hem, hade man i stället för kungapoträtterna, en tavla, likaledes i oljetryck, föreställande en mans liv och förändrade utseende från födelsen till 90 eller 100 år, jag kan ej exakt komma ihåg vilket, med bilder i tioårsperioder från vaggan och vidare vid tio, tjugo trettio års ålder o.s.v. till slutet. En tavla som jag även har minne av, att jag såg i enstaka hem, på den tiden, var ett oljetryck föreställande slaget vid Lützen 1632, där konung Gustav II Adolf stupade och dog. Varifrån man förskaffat sig dessa tavlor, kan jag ej med säkerhet uttala mig om, men troligen hade de inköpts av kringvandrande gårdarierhandlare som med vissa mellanrum strövade omkring i församlingen. Jag kommer ihåg, att de vid sina besök i mitt för-

äldrahem, där de utbjödo sina varor av olika slag till försäljning även medförde oljetryckstavlor med olika motiv. En annan väggprydnad som man kunde få se på gårdarna var en merveller mindre konstnärligt utformad minnestavla i ram till minne av någon avliden anhörig, men hur man förskaffade sig dessa, vet jag ej. Det troliga är väl, att man beställde desamma å något konsttryckeri i Lund, vilken var den stad som mestadels besöktes av befolkningen där på orten.

4- BORDS- och SKÄPPRYDNINGAR.

Till vardags förekom det aldrig att man hade duk på bordet, men vid större högtider såsom t.ex. julen eller vid andra mera högtidliga tillfällen kom duken fram, men under vanliga förhållanden även om någon främmande kom på besök och blev bjuden på förtäring dukade man direkt på stenbordet. Någon väsentlig skillnad på dukarna vid de olika högtiderna var det ej, vad jag kan komma ihåg. De dukar som användes i samband med måltiderna voro alltid vita hemvävda sådana. Relativt sett var det ingen skillnad på de olika dukarnas utseende. Skillnaden bestod i tillverkningen så tillvida, att de voro vävda i olika mönster med särskilda benämningar, men namnen kan jag ej komma ihåg, och jag anser mig ej kompetent till att kunna beskriva dessa mönster, man skulle väl i så fall ha varit fackman inom vävnadskonsten. Prydnadssaker såg man inte mycket av, de förekom så gott som ej alls, där fanns ju heller ingenstans att placera sådana. De skåp jag

såg uppställda i sommarstugorna räckte från golv till tak och lämna-
de således ingen plats för uppställning av prydnadssaker. Det enda
i den vägen som jag har minne av att jag sett var några tennsaker
i form av fat och bågare placerade på en hylla över dörren mellan
stugan och köket. I husmansstugorna hade man på vissa ställen ett
par gipskatter uppställda som prydnader på en byrå. Några särskilda
anordningar till prydnandet av bordet vid de olika årshögtiderna el-
ler vid andra festliga tillfällen till förhöjandet av feststämningen
med undantag för, att man under den mörka årstiden dekorerade bordet
med levande ljus i stakar, har jag inget minne av, att jag sett.

5- SPISAR. I största allmänhet fanns ej eldstad mera än i vardags-
rummet eller stugan, som det i dagligt tal benämndes. För uppvärmning
av denna begagnade man sig allmänt så gott som utan undantag av en
sättugn, vilken uppeldades uteifrån den öppna skorstenen i anslut-
ning till köket. Anledningen till att man föredrog denna spis var
den, att man i huvudsak eldade med torv, vilken under bränningen ut-
vecklade en mindre behaglig os, som lätt drogs ut i rummet från spi-
sar av annat slag där eldningen försiggick inne i rummet. Detta obe-
hag var man helt befriad ifrån beträffande sättugnen. I mitt föräld-
rahem hade vi ej sättugn utan en spis av annat slag, en kombination
av kamin och köksspis, vilken även kunde användas för matlagning,
och jag har i friskt minne huru ofta vi besvärades av att denna rök

in vid vissa väderleksförhållanden. Sättugnens såväl fram-, sommsida-
stycken voro helgjutna och försedda med bilder i upphöjd form symbo-
liserande händelser ur bibeln. Jag kommer särskilt ihåg Simons strid
med ett lejon. Där fanns även andra bilder, men jag inget minne av
vilka de voro. Öppna spisar förekom ej, vad jag vet om.

6- BELYSNING! Från min tidigaste barndom har jag minne av, att man
allmänt begagnade sig av hemstöpta talgljus för belysning. Efter-
hand övergick man till fotogenbelysning, dels från hänglampor och
dels från stålampor som man satte på bordet i rummet.

7 - BLOMMOR. Under sommartiden brukade man skära av blommor såväl
vilda som odlade och sätta i vaser på bordet eller i fönsterkarmarna.
Man hade även krukväxter i fönstren. Dessa voro huvudsakligast pe-
largonier, foxior /Kristi blodsdroppar/ myrten och även andra artet
som jag nu efter så lång tid ej kan komma ihåg. Planterna eller
sticklingarna tog man från de större blommornas rotskott. Det ansågs
allmänt som särskilt tursamt med blommornas trivsel om man kun-
de komma åt att stjäla plantorna.

8 - ANDRA PRYDNADES. Några andra särskilda prydnader i hemmen i sam-
band med jul eller andra högtider, har jag inget minne av att det
fanns att omtala. Det enda jag kan komma ihåg är, att jag vid något
tillfälle såg, att man under julen hade en av papper tillverkad få-

gel hängande i ett snöre över bordet, vilken höll sig i ständig roterande rörelse fram och tillbaka.

Jag beklagar, att jag ej helt kunnat tillmötesgå Eder i Eder önskan om att få de olika frågorna besvarade med utgångspunkt från ett bestämt hem, enär jag ej haft tillräckliga resurser härtill. Något farfars- eller morfarshem har jag ej haft, de hade gått bort före min tid med undantag för min mormoder som dog, då jag var liten. Mitt föräldrahem, ett fattigt och enkelt husmanshem, sådant det var på den tiden fanns ej så mycket att skriva om. Jag har dock taget detta som utgångspunkt och för övrigt utfyllt skildringarna med vad jag känner till i hithörande förhållande i gårdarna. Relativt sett voro hemmen i gårdarna snarlika varandra. Boningslängorna hade alla en viss standardtyp till såväl exteriören som interiören. Samma förhållande varbdet med möbleringen av rummen. För att kunna få fram en uttömmande skildring av ett bestämt hem skulle man ju helst ha haft närmare kontakt med detta eller ha haft sin ständiga vistelse där någon tid. Jag har därför måst inskränka mig till att beskriva vad jag hört omtalas och vad jag själv iakttagit vid tillfälliga besök. Eftersom jag vid dessa besök i flesta fall ej kom i tillfälle till att få se mera än dagligstugan och högts sällan något av de övriga rummen och den där befintliga möbleringen, saknar jag tillräcklig kunskap om dessa för att mera utförligt kunna beskriva dem. I möble-

ringen av stugan på en bondgård, för att taga en i högen, enär alla gingo i samma stil, ingick, ett stort bord med svart granitskiva, en bordändsbank, en bakbordsbank, en tvåmanssäng, en utdragssoffa utan stoppning, en kakelugnsbank, en karmstol eller s.k. kvinnostol, ett par vanliga trästolar, ett hörnskåp samt en dalaklocka. Det andra rummet, som jag varit i tillfälle till att få se, den s.k. sommarstugan, skulle jag närmast vilja kalla kistkammare. Utöver en säng och ett stort skåp upptogs det helt av familjemedlemmarnas kistor! Var och en av de vuxna hade i allmänhet sin egen kista.

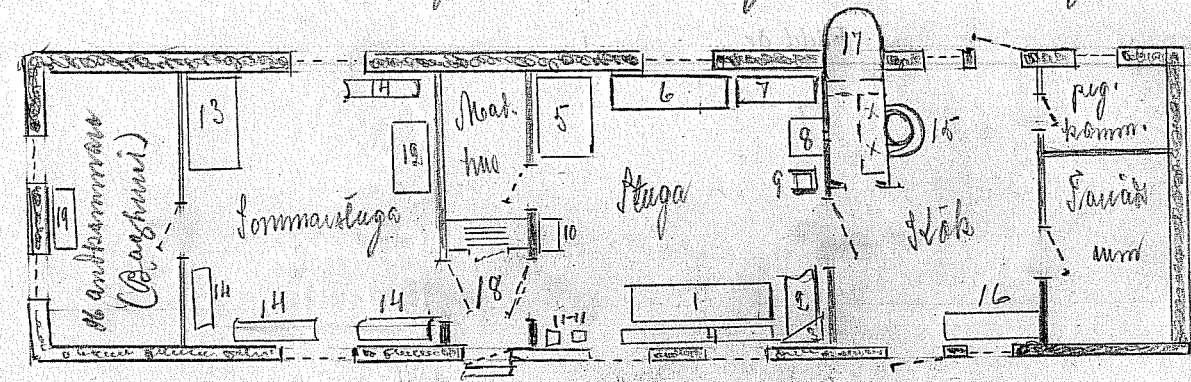
Till ytterligare belysning av hur ett gårdshem praktiskt taget såg ut på den tiden där på orten, bilägger jag här en skiss över en boningslänga och densammas möblering, ändock att frågan som sådan ej upptagits i frågelistan.

Angående de ändringar som företagits beträffande ovanstående i här ifrågavarande hem, kan jag ej uttala mig om. Dessa ha i så fall företagits efter det att jag avflyttat från församlingen år 1899.

Malmö i februari 1959.

Skiss över en bostadslänga inredning och anläggning.

Lärdsplan.

- 1 Stenbord
- 2 Bänkbänk
- 3 Kamin
- 4 Bakbänk
- 5 Sovsäng
- 6 Middagssoffa
- 7 Hållugn
- 8 Säng
- 9 Kamin
- 10 Dörr

- 11 Fästslar. De de släuten man hade gärdet hade man här en gärd, där gästerna sovde sina ägg.
- 12 Skåp
- 13 Färg
- 14 Huset
- 15 Sammanlagt gylta.
- 16 Diskbänk
- 17 Bakugn
- 18 Färdiga (pasta) med uppgång till loftet.
- 19 Byrå.